

ע"פ 1873/13 - להב בניטה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 1873/13

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט נ' סולברג

המערער: להב בניטה

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
מיום 27.1.13 בת"פ 27889-10-10 ובת"פ
44163-10-10 שניתן על ידי כבוד השופט א' ביתן

תאריך הישיבה: כ"ז באדר א' התשע"ד (27.2.2014)

בשם המערער: עו"ד מוטי בניטה

בשם המשיבה: עו"ד חיים שווייצר

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (השופט א' ביתן) בת"פ 44163-10-10 ובת"פ 27889-10-10 מיום 27.01.2013, במסגרתו הושת על המערער עונש של 36 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור עבירת נשק מסוג פשע; ופיצוי בסך 15,000 ש"ח למתלוננת.

כתב האישום

2. המערער הורשע על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירת שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) ובעבירת הסתייעות ברכב לביצוע פשע, לפי סעיף 43 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] התשכ"א-1961.

3. על פי כתב האישום המתוקן, המערער והנאשם 2 הבחינו בקשישה כבת 84 (להלן: המתלוננת) בעת שמשכה 5,000 ש"ח מחשבון הבנק שלה והחליטו לשדוד אותה. כשיצאה המתלוננת מסניף הבנק, עקב המערער אחריה וכשהיא נעצרה הוא התקרב אליה מאחור ומשך בחוזקה את התיק שהיה תלוי על כתפה עד ששחרר מאחיזתה והפיל אותה לרצפה. המערער ברח עם התיק לעבר הרכב בו חיכה לו הנאשם 2 ושניהם נמלטו מהמקום. התיק הכיל, בין היתר, 5,000 ש"ח במזומן וחפצים שונים השייכים למתלוננת. המתלוננת פונתה לבית חולים ברזילי, שם התברר כי נחבלה בידה השמאלית, בכף ידה הימנית ובברכיה והיא נזקקה לטיפול רפואי.

גזר הדין בבית המשפט המחוזי

4. לפני מתן גזר הדין הורה בית המשפט המחוזי על עריכת תסקיר מטעם שירות המבחן בעניינו של המערער. מהתסקיר עולה כי מדובר בבחור צעיר בן 28, נשוי ואב לארבעה ילדים בגילאי שנה וחצי עד שש שנים. תואר מצב כלכלי דחוק הנובע מחובות כבדים. עוד צוין כי המערער מתקיים מעבודה בעסק לעבודות עפר ופיתוח ששייך לאביו ומקצבת נכות של המוסד לביטוח לאומי על רקע של פיגור ברמה בינונית, הפרעת אישיות ובעיות בריאות. עוד עולה מהתסקיר כי במהלך מעצר הבית הוא השתלב למשך חצי שנה במסגרת טיפולית, הגיע לפעילויות בהתמדה ונראה כי הוא הבין את חומרת נסיבות מעצרו והביע חרטה על כך. מנגד, מצוין שירות המבחן כי המערער מתקשה להודות במיוחס לו, מתקשה להבין עד תום את חומרת מעשיו ונוטה להקל ראש באפשרות הפגיעה באחר. שירות המבחן התרשם כי הוא נוטה למסור אינפורמציה סלקטיבית אודות עצמו וצוין כי ישנם סימני שאלה לגבי אמינותו בקשר עם שירות המבחן. לבסוף, המליץ שירות המבחן להטיל עליו מאסר בפועל, מאסר על תנאי ממושך, פיצוי משמעותי למתלוננת והתחייבות כספית. כן המליץ להביא בחשבון את מצבו הייחודי.

5. ביום 27.01.2013 נגזר דינו של המערער. בית המשפט המחוזי ציין כי העבירות בהן הורשע המערער ונסיבות ביצוען הן חמורות. נשקלו לחומרה התכנון והתיאום שקדם לעבירה; היות קורבן העבירה קשישה שיצאה מסניף בנק לאחר שמשכה סכום כסף וכי המערער ידע עובדות אלה; העובדה כי השוד התבצע במרכז העיר ובאמצע היום; העובדה שסכום לא מבוטל של כסף נשדד וכי המתלוננת נחבלה. כן ציין בית המשפט המחוזי את מצבה של המתלוננת ואת מדיניות החמרה של בית משפט זה שעה שהעבירה מכוונת כלפי אדם חלש. מנגד, ציין בית המשפט המחוזי את גילו של המערער; נסיבותיו האישיות והמשפחתיות; הפגיעה הצפויה לו מהמאסר; העדר קיומו של עבר פלילי; הודאתו

וחרטתו; שיתוף הפעולה שלו עם שירות המבחן ואת הערכת שירות המבחן בדבר קשיי התפקוד שלו וחוסנו האישי המוגבל מאוד.

6. לעניין דרגת אי כושרו השכלי של המערער, בית המשפט המחוזי קבע כי מתסקיר שירות המבחן עולה כי היא נקבעה על ידי המוסד לביטוח לאומי על רקע "פיגור בינוני", וכי במסגרת התביעה לביטוח לאומי הוגשו עליו חוות דעת סותרות והוא הופנה לאבחון במכון שלם. בדוח של המכון מצוין כי במהלך הבדיקה המערער הפגין התנהגות סותרת ובלתי אמינה וכי העובדה שהישגיו במבחן האינטליגנציה נמצאו בתחום הפיגור הבינוני איננה מתיישבת עם תפקודו הנצפה ותפקודו בעבר. על רקע זה שקל שירות המבחן את האפשרות להפנות את המערער לוועדה לאבחון מפגרים שמצאה כי בוחן המציאות של המערער תקין ולא התרשמה מקיומה של הפרעה נפשית או פסיכיאטרית.

7. לנוכח האמור, גזר בית המשפט המחוזי על המערער את דינו, כפי שפורט בפסקה 1 לעיל.

נימוקי הערעור

8. המערער טוען כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא נתן משקל מספק להודייתו המהירה ולהחלטתו שלא לנהל הליך הוכחות, שהביאו לחסכון זמן שיפוטי. המערער גם טוען כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא יחס משקל מספיק לחרטתו. כן טוען המערער כי בית המשפט לא יחס משקל מספיק למצבו הרפואי המיוחד ולנכות הכללית שהוכרה על ידי המוסד לביטוח הלאומי.

9. המערער טוען עוד כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא יחס משקל לעובדה שהוא היה נתון למשך תקופה משמעותית בתנאי מעצר בית מלא מבלי להפר אותו. בהקשר זה, הוא מפנה לתסקיר המערער בו צוין כי הוא לא הפר את תנאי מעצר הבית, וזאת בניגוד לעולה מתסקיר שירות המבחן לפיו בדוח הפרות נרשמו שש הפרות בהן לא נכח המערער במקום הפיקוח. עוד טוען המערער כי תסקיר שירות המבחן לא מצוין את הטיפולים שהוא עבר באמצעות שירות המבחן.

10. המערער טוען עוד כי לא ניתנה לו הזדמנות להתנגד לקבלת המכתב של המתלוננת, שכן המכתב הוגש במסגרת הטיעונים לעונש של נאשם 2.

11. לבסוף, המערער מבקש כי בית משפט זה יתחשב לקולה בנסיבותיו האישיות והמשפחתיות; בכך שהוא אב לחמישה ילדים קטנים וכי מעצרו יפגע בפרנסתם; ובהעדר קיומו של עבר פלילי.

12. בדיון לפנינו מיום 27.02.2014, חזר בא כוח המערער על נימוקי הערעור, והדגיש את הודיית המערער המהירה וחרטתו; העדר קיומו של עבר פלילי; תקופת מעצר הבית; מצבו הרפואי; והשלכת מאסרו על משפחתו.

תשובת המשיבה

13. בא כוח המשיבה ביקש לדחות את הערעור ותיאר את נסיבות העבירה ואת מצבה של המתלוננת. הוא ציין את חומרת המעשים של המערער ואת הצורך בהגנה על קשישים, והגיש את דו"ח הועדה לאבחון מפגרים שמצביע על ספק לגבי אמינות הצגת מצבו הנפשי של המערער.

14. ביום 24.02.2014 הוגש תסקיר שירות מבחן משלים בעניינו של המערער, ממנו עולה כי הוא שולב בשלוש קבוצות טיפול וכי הוא משתף פעולה עם גורמי הטיפול. שירות המבחן התרשם כי המערער מפיק תועלת מההליך הטיפולי, עורך שינוי תפיסתי במהלך מאסרו, ובעל רצון ומוטיבציה לשינוי ושיקום חייו. עוד עולה מהתסקיר כי הטיפולים מסייעים לו לפתח תובנה לבעיותיו ולהבין את המניעים לעיסוקו בפלילים.

דיון והכרעה

15. אין בידינו לקבל את הערעור. כידוע, ערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009); ע"פ 7563/08 אבו סביח נ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 7439/08 פלוני נ' מדינת ישראל (4.3.2009); ע"פ 9437/08 אלגריסי נ' מדינת ישראל (12.5.2009)), המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.

16. לא ניתן לומר כי השיקולים שהעלה המערער נעלמו מעיניו של בית המשפט המחוזי, וניכר כי הוא נדרש להם בגזר דינו (ראו: עמוד 48 לגזר הדין). גם לא מצאנו ממש בטענה לפיה בית המשפט המחוזי לא ייחס משקל לנכות המערער שהוכרה על ידי המוסד לביטוח לאומי. בית המשפט המחוזי נדרש לתסקיר שירות המבחן בעניינו ולדו"ח מכון שלם ודו"ח הועדה לאבחון מפגרים בעניין דרגת אי כושרו של המערער ושקל אותם בגזר דינו (עמודים 48-49 לגזר הדין).

17. מקובלת עלינו קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה יש מקום לענישה מחמירה שעה שמדובר בעבירה מכוונת כלפי אדם חלש (ע"פ 5889/07 טאלר נ' מדינת ישראל, פסקה ה(2) (10.1.2008)). בית משפט זה עמד לא פעם על הצורך בהגנה על הקבוצות החלשות בחברה ביניהן גם הקשישים והמגמה בפסיקה היא של גישה מחמירה במקרים אלה (ע"פ 2163/05 אלייב נ' מדינת ישראל, פסקה ו' לפסק דינו של השופט רובינשטיין (12.12.2005); ע"פ 6202/10 מדינת ישראל נ' ישראילוב, פסקה 15 (15.3.2011); ע"פ 5063/10 מדינת ישראל נ' איסאקוב, פסקה י"ב (29.5.2011)).

18. לא מצאנו מקום להידרש לטענה לפיה לא הייתה למערער הזדמנות להתנגד להגשת המכתב של המתלוננת. טענה זו לא הועלתה בפני בית המשפט המחוזי, הגם שנאשם 2 העלה התנגדות להגשת המכתב ובית המשפט המחוזי דחה אותה.

19. אשר לטענת המערער לפיה יש להתחשב בכך שלא הפר את תנאי מעצר הבית, יצוין כי בית המשפט המחוזי לא קבע ממצא עובדתי בעניין זה. עם זאת, מתסקיר שירות המבחן שהוגש לבית המשפט המחוזי ביום 28.5.2012, עולה כי נרשמו שש הפרות שבהן המערער לא נכח במקום פיקוח, בממוצע למעלה מחצי שעה בכל פעם. איננו זוקפים זאת לחובתו של המערער, אולם נוכח האמור בתסקיר שירות המבחן לא מצאנו מקום לזקוף נתון זה לזכותו.

20. בשולי הדברים נציין כי התסקיר ודברי בא כוחו של המערער באשר להשתתפות המערער בקבוצות טיפול מעודדים הם. עם זאת, לא מצאנו שדי בכך בשלב זה, כדי להפחית מעונשו. ואנו מקווים שהטיפול אותו עובר המערער יסייע בידיו להימנע מביצוע עבירות נוספות בעתיד ולבנות את חייו מחדש בדרך הישר.

21. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום, י"ח באדר ב' התשע"ד (20.3.2014).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט
